

DE PENDULE

©2021 Marc Sax (maart 2021)

Niets uit deze uitgave mag door middel van elektronische of andere middelen, met inbegrip van automatische informatiesystemen, worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur

MARC SAX

DE PENDULE

ROMAN

Hoofdstuk 1

Ik schrik wakker. Door de spleetjes van de rolluiken filtert grijs licht dat geen eind en geen begin lijkt te hebben. Dit lijkt mijn eigen slaapkamer maar ik ben er niet zeker van. Ik probeer me te verroeren hoewel dat meer inspanning vereist dan ik verwachtte. Ik wacht nog even.

Hoe laat is het? Welke dag is het vandaag? Mijn gedachten zijn al even grijs als het licht daarbuiten. Ik doe een tweede poging en moeizaam kom ik een beetje overeind. Een hamer ramt mijn hersenen dooreen.

‘Toch terug even gaan liggen,’ denk ik. Stilaan drijven flarden van mijn geheugen voorbij zoals de wolken die door de wind uit het Kanaal in de baai van de Somme machteloos in dezelfde richting worden geduwd, zonder zelf te weten waar ze vandaan komen.

Gisteren. Wat is er met gisteren? Ik verzamel de snippers geheugen. De tijd is tegendraads. Het was iets met Philippe. Nu ik een begin heb waar ik wat kan aan vasthaken klaart het iets op in mijn hoofd. Net na het werk waren zijn Philippe en ik naar de ‘Grauwe Hondt’ geweest op de hoek van de straat waar ons kantoor gelegen is. Het is helemaal geen grauwe kroeg zoals de naam laat uitschijnen. We hadden een plaats aan de toog gevonden en Mariette had me aangekeken met de ogen van een labrador die niet voldoende aandacht krijgt. Zonder iets te vragen zette ze een glas Karmeliet voor mijn neus.

‘Mag je nu ook al niet meer kiezen wat je bestelt,’ heb ik nog gedacht. Zonder er verder op in te gaan heb ik het bier in één teug achterovergeslagen. De vorm van het glas had me aan iets laten denken, maar ik kon met de beste wil van de wereld niet zeggen waaraan. Philippe was iets bedachtzamer te werk gegaan, hij dronk met kleine teugen van zijn Karmeliet. We zaten naast mekaar zonder iets te zeggen. Wat moest er gezegd worden? Dat is nu eenmaal het leven. Sommigen gaan wat eerder en anderen blijven hier wat langer rondlopen maar uiteindelijk komen we allemaal aan ons eind. Philippe was na een paar glazen vertrokken en ik ben blijven hangen. Ik weet niet hoelang en evenmin hoeveel Karmelietjes ik achterover gekieperd heb. Ik herinner wel dat ik mijn centen in de auto vergeten was en dat Mariette me geruststelde dat ze die later wel zou krijgen.

Hoe ik thuis geraakt ben, is een raadsel. Ben ik zelf naar huis gereden, heb ik een taxi genomen of ben ik de hele weg te voet gegaan. Wat maakt dat uit?

Ik kijk naar de wekker op mijn nachtkastje. Me omdraaien brengt de bittere smaak van het bier weer in mijn mond.

07:08. Vier gloeiende cijfers kijken me aan. Tijd genoeg maar ik moet toch ooit eens uit bed komen. Er zijn nog dingen te doen vandaag. Zaken waar ik zo snel mogelijk komaf mee wil maken. De nevels in mijn hoofd trekken pijnlijk wat op en daardoor beginnen mijn zintuigen zachtjesaan op gang te komen. De regen roffelt met een onregelmatig ritme tegen de luiken. Verdomde regen, houdt die nu nooit op? Dat wordt weer water scheppen in de kelder. Als het stevig regent, sijpelt water door de muur naar binnen. En telkens als dat gebeurt – en dat is erg regelmatig de laatste maanden – beloof ik mezelf om naar iemand uit te kijken om de kelder waterdicht te maken. Evenzovele keren komt er dan iets tussen en stel ik het uit.

Loom hijs ik me uit bed en trek het rolluik op. De aanblik maakt mijn humeur er niet beter op. Vijftig tinten grijs, lijkt me nog een vrolijk kleurenpalet in vergelijking met wat ik zie. De tuin ligt er levenloos bij in de poging van de dag om door te breken. Ik denk dat deze dag ook een kater heeft en dat hij er ook geen zin in heeft om eraan te beginnen. We hebben geen keus, makker.

Ik ga naar de badkamer. De Karmeliet klatert in de wc-pot en ik sta er verveeld bij, ... nog meer water!

‘Hoi,’ zeg ik tegen mijn spiegelbeeld, ‘heb jij er ook zo veel zin in vandaag.’ Een stel roodomrande ogen kijken me wat vragend aan. ‘Die geeft ook niet veel antwoord,’ denk ik en draai de kraan van de douche open. Ik wacht tot de damp van het water de douchecel vult en stap dan onder de sproeier. Het warme water trekt slierten doucheschuim over mijn lijf. Het wordt tijd dat ik eens een ander geurtje zoek, dit lijkt nergens op. Het warme water doet me deugd. Stilaan klaart het verder op in mijn hoofd en begint alles weer min of meer te functioneren. Een paar minuten later sta ik voor mijn kleerkast; wat draag je in godsnaam op de begrafenis van je moeder? Ik heb slechts één pak, een grijs met een wit krijtlijntje.

‘Niet nog meer grijs!’ Uiteindelijk besluit ik om gewoon een beige chino broek aan te trekken met daar bovenop een lichtblauw geruit hemd en een pul in een donkerder tint. Waarom zou ik persé een pak moeten dragen? Wat kan het me schelen wat de mensen zullen denken. Ik draag verdomme toch wat ik wil op de begrafenis van mijn moeder. Zij zou het wél anders gewild hebben. Moeder hield van regels. Zeker voor zaken waar andere mensen wat op te zeggen zouden kunnen hebben. Als kleine jongen ging ik met haar elke zondag

naar de kerk en moest ik mijn zondagse kleren aantrekken. Een jeans was 's zondags taboe. Dat was voor mensen die hun wereld niet kenden, zoals mijn moeder het zei. Als ik antwoordde dat Kurt ook de kleren droeg die hij in de week aan had en dat die wél zijn jeans aan mocht, kreeg ik een klap om de oren.

'Ik wil dat mijn zoon netjes is als hij naar de kerk gaat.'

Einde discussie.

Mijn chino broek dus en dat lichtblauwe hemd ook al vertoont het lichte sporen van slijtage.

'Sorry mams, nu kan je me geen verwijten meer maken. Vanaf nu bepaal ik hoe ik mijn leven ga invullen.'

Einde discussie.

Ik kijk even door het raam naar de straat. Geen auto te zien. Ik ben dus gisteravond niet zelf naar huis gereden. Dat stemt me een beetje gerust. Moeder zou tevreden geweest zijn.

'Rijden en drinken gaat niet samen!'

Als ik beneden kom, laat ik de Dolce Gusto opwarmen en draai de radio aan. Ik hoor nog net de nieuwsberichten van halfacht. De gebruikelijke ellende in de wereld. Een president die de wetten van zijn land aan zijn laars lapt en van het parlement en dus van de democratie een lachertje maakt. Een truck die achterop een file is ingereden en daardoor een hoop bijkomende ellende veroorzaakt. Gelukkig moet ik vandaag niet de weg op, althans toch niet ver weg. Laat ze dus allemaal maar in de file staan, denk ik met enig leedvermaak.

'En dan nu het weerbericht,' hoor ik de weerman zeggen. Verder luister ik al niet meer. Het weerbericht voor vandaag is toch hetzelfde als dat van gisteren, er zal alleen nog meer regen voorspeld worden.

De koffie doet me goed. Ik vind nog een paar sneetjes brood van een paar dagen geleden en smeer er wat jam op. Jarenlang heb ik jam gegeten die moeder maakte. Ik zie haar nog staan in onze kleine keuken met de rode vierkante tegeltjes, het leek wel een oude slagerij, met heel het aanrecht vol met lege potjes die stonden te wachten om gevuld te worden. Ze stond met opgestroopte mouwen en haar groen-wit gestreepte schort om in een grote ketel aan het roeren. Eigenlijk heb ik moeder nooit een andere schort weten dragen dan die groen-wit gestreepte. Eigenaardig dat dergelijke details in mijn herinnering zijn blijven hangen.

Ontbijten is nooit mijn favoriete bezigheid, daar heb ik meestal te weinig tijd en te veel oud brood voor. Ik heb een hekel aan oud brood, dat is alleen geschikt om broodpudding mee te maken. 's Ochtends heb ik geen tijd om naar de bakker te gaan en de supermarkt is nog niet open voor ik naar mijn werk vertrek. Dus blijft het meestal bij een kop koffie eventueel aangevuld met een verdwaald stuk fruit uit de koelkast. Vandaag heb ik wel tijd om naar de bakker te gaan, maar ik heb er geen zin in. Vroeger ging ik elke zondag naar de warme bakker. Toen het nog de ouders van de huidige waren die de zaak openhielden, was het er steeds gezellig druk. Er was altijd wel een leuke roddel te horen terwijl je stond aan te schuiven voor de lekkerste broodjes uit de wijde omtrek. Als ik daaraan terugdenk ruik ik nog de geur van warm brood en zie ik nog de koeltoog met schitterende taartjes. Toen noemden we een éclair nog een 'Sjoeke' en een tompouce een 'boekse', denk ik glimlachend. Dat is allemaal lang geleden. De oude bakker is een tiental jaar geleden in zijn bakkerij in elkaar gestuikt. Hartaderbreuk, game over. De bakkerij heeft dan een tijd leeggestaan tot een paar jaar geleden de zoon de zaak terug heeft opgestart. De gezellige sfeer is echter nooit meer weergekeerd.

Terwijl ik het taaie brood naar binnen werk, open ik mijn telefoon en bekijk of er nieuwe berichten zijn binnengekomen. Niet veel soeps, het meeste zijn spamberichten. Hoe komen die in godsnaam aan mijn email-adres. Twee maanden geleden heb ik het veranderd in de hoop dat ik dan verlost zou zijn van die vervelende rommel maar lang duurde het niet of mijn inbox pulde weer uit van de aanprijzingen voor goedkope energie of een niet te missen telefoonabonnement of van onbekende vrouwen die mij graag willen ontmoeten. Ik wil helemaal niet afspreken met 'vicky@the_only_girl_you_need.ru !

Ik zet mijn bord in de vaatwasmachine en kijk door het keukenraam naar buiten. Het gemiezer is opgehouden doch de grijze lucht is zwanger van nieuwe regen.

Ik rommel wat rond in huis en probeer mijn gedachten niet te laten afdwalen naar wat er straks moet gebeuren maar dat lukt niet.

'Laat ik maar vertrekken,' denk ik, 'je weet maar nooit met dit hondenweer of er onderweg toch geen file is.'

Ik bel een taxi op om me naar de Grauwe Hondt te brengen. Als de chauffeur aanbelt, trek ik mijn jas aan en stap het huis uit. De lucht bevat honderd procent luchtvochtigheid, dus trek ik de kraag nog wat vaster toe. Een paar minuten later stopt de taxi voor de Grauwe Hondt.

Stiekem loop ik snel naar mijn wagen, neem mijn portefeuille en betaal de taxi. Op dit moment van de dag is het café nog niet open. Niettemin heb ik geen zin om door Mariette gezien te worden. Het afrekenen van mijn zuippartij kan later nog gebeuren.

‘Welkom.’ Verveeld kijk ik naar het schermpje op het dashboard. Wat kan het mij het schelen of mijn auto goedendag zegt. Ik hoef gelukkig niets terug te zeggen, druk op de startknop en de motor slaat zonder tegenpruttelen aan.

‘Ik heb geen flauw idee wat moeder eigenlijk wou. Daar hebben we niet meer de gelegenheid voor gehad.’

De vertegenwoordiger van de begrafenisondernemer was een glatte jongen; perfect gekapte haardos met veel gel naar achter gekamd en aan de zijkant van zijn hoofd was zijn haar kort getrimd. Een plastic altijd-tot-uw-dienst glimlach op de lippen. Ik zou durven zweren dat hij lichte make-up op had. Zijn Hugo Boss pak was nagelnieuw zonder één kreukje. Aan zijn rechterhand had hij een zware cachetring met een blauwe steen en rond zijn linker pols zat een, op het eerste gezicht, heel duur horloge. Een Rolex zal het wel niet geweest zijn maar het ding moet toch zowat een maandsalaris waard zijn. Alles aan hem was té afgemeten, té perfect, té gepolijst om echt te zijn. Hij liet me denken aan Richard Gere in American Gigolo. Alleen is Gere wél echt natuurlijk.

Ik kreeg een bijna natuurlijke weerzin van de man. Toen hij, met een lijzige stem, zei dat er tegenwoordig meer gecremeerd wordt dan begraven, heb ik bijna automatisch geantwoord: ‘Nee, nee, moeder wou in geen geval gecremeerd worden. Ze wou absoluut begraven worden.’ Ik weet wel dat mijn aversie tegen de man kinderachtig is, maar ik wilde me door die gladderd niet zomaar laten doen. Daarna hebben we in recordtijd de overige zaken afgehandeld. Wist ik veel welke kist ik wou, en of er bloemen moesten zijn, en welk soort dienst het moest zijn, en hoeveel gedachtenisprentjes er moesten gedrukt worden. Een maaltijd na de begrafenis wilde ik absoluut niet. Ik zou niet weten wie ik daarop zou moeten uitnodigen.

‘Ha, ja meneer, nog een laatste vraagje. Heb je ook een foto van je moeder om op het prentje te zetten want je wil toch dat de mensen je lieve moeder mooi in herinnering kunnen houden,’ vroeg hij slijmerig.

Man, wat bazel je over een lieve mijn moeder! Neen, een geschikte foto van moeder had ik niet.

‘Zet er een foto met bomen of bloemen of zo op. Moeder hield veel van de natuur.’
En daarmee was de zaak van de baan. Ik zie wel wat hij ervan gemaakt heeft.

Ik draai, veel te vroeg, de parking van de begraafplaats op. Het is pas kwart over negen en de dienst begint pas om tien uur. Ik blijf dus in de auto zitten en draai de radio aan. Af en toe zet ik het contact even op om de regendruppels van de voorruit weg te vegen. Even kan ik helder kijken en daarna bespikkelt de motregen de ruit opnieuw. De kleine druppeltjes klitten aan elkaar tot ze zwaar genoeg geworden zijn om naar beneden te glijden. Dan is er even een helder lijntje tussen de glazen bolletjes. Hoe weten die regendruppels wanneer ze naar beneden mogen glijden? Wellicht kan je dat met de wetten van de fysica perfect berekenen. Die druppeltjes moeten dus echte rekenwondertjes zijn.

Ik heb een hekel aan begraafplaatsen. Wat moet een mens daar gaan zoeken?

Om kwart voor tien, stap ik uit de auto en spoed me naar binnen. Een bediende van het rouwcentrum vraagt beleefd voor wie ik kom.

‘Voor mijn moeder,’ antwoord ik zonder nadenken. Als ik zijn vragende blik zie, zeg ik de naam van mijn moeder. De man kan het ook niet helpen dat ik een rothumeur heb vanochtend.

‘Komt U maar mee, meneer. Deze kant op alsjeblief.’ IJzige zakelijkheid.

Hij gaat me voor naar een aula waar plaats is voor een twintigtal mensen. In het midden staat een kist zonder bloemen erop. Had ik bloemen besteld om op de kist te leggen? Ik weet het niet meer. Doet er niet toe. Er speelt klassieke muziek. Het is een krakkemikkige versie van de tweede cellosonate van Mendelssohn.

Gladderd komt binnen met zijn gepolijste glimlach op zijn smoel.

‘Gecondoleerd meneer,’ zegt hij met een kleine buiging.

‘Vent je moet voor mij niet buigen, ik ben de keizer van China niet,’ denk ik.

‘Neemt u hier plaats meneer dan kunt u de mensen die binnenkomen begroeten.’ Hij wijst me een plaats naast de inkomdeur.

‘Ik ga hier niet zielig staan doen,’ sneer ik, ‘ik zie de mensen na de dienst wel.’

Hij knikt me stijfjes toe met een verongelijkte trek op zijn smoel.

‘Zoals U wenst, meneer,’ waarop hij me een stoel wijst rechts van de kist. Hij schuift nog net niet de stoel onder mij als ik ga zitten. Als hij dat gedaan zou hebben, had ik hem wellicht een mep verkocht, zo een hekel krijg ik aan die vent.

Even voor tien uur komen er een paar mensen binnen geschuifeld. Ik denk dat het een aantal bewoners uit het rusthuis zijn want ik herken Suzanne, de hoofdverpleegster van de afdeling waar moeder verbleef. De neef van moeder komt naar me toe en geeft me een schouderklop, ik knik hem toe. 'Als je kan loop morgen eens bij mij langs op kantoor dan regelen we de erfenis,' vraagt hij. Zonder antwoord af te wachten gaat hij wat afzijdig zitten. Als de dienst aanvangt zijn we met net geteld elf mensen, Gladderd niet meegerekend. 'Juist genoeg voor een voetbalploeg,' denk ik, 'ook al zullen de oudjes van het rusthuis niet echt meer meedraaien in de Champions League.' Die gedachte tovert een zweem van een glimlach op mijn gezicht.

De ceremonie heeft weinig om het lijf. Wat gemeenplaatsen, een paar teksten die wellicht elke keer opnieuw gebruikt worden en een paar stukjes muziek die ik gekozen had omdat ik dacht dat moeder die wel mooi zou gevonden hebben, hoewel moeder zelden naar muziek luisterde. Op haar kamer speelde haar oude transistorradio heel de dag maar het interesseerde haar niet eens welke zender het was. Zeker niet de laatste jaren. Ja, die laatste jaren was haar wereld ineengeschrompeld tot het kamertje van vier op vier. Haar leefwereld bestond uit een ziekenhuisbed met een vaalgroene bedsprei, een klein nachttafeltje, een kleine dressoir en een namaaklederen fauteuil die omgebouwd kon worden tot wc-stoel. Gelukkig heeft ze die nooit als dusdanig nodig gehad, want tot op het einde heeft ze haar waardigheid behouden en daar ben ik wel blij om. Er was geen enkele persoonlijke toets aan de kamer. Niet dat ze zich daarvan bewust was, maar toch.

Met de klanken van 'In Paradiso' – man ik had toch gezegd dat ik dat niet wilde – verlaten we de aula. Op een rolwagen wordt de kist van moeder naar de lijkwagen gereden. Buiten is het terug aan het regenen. Stapvoets rijdt de wagen naar het deel van het kerkhof dat nu in gebruik wordt genomen. Een heuveltje zand duidt de plaats van het graf aan. De grafdelvers staan op een afstandje een sigaret te rollen. Die hopen alvast dat het hier niet te lang duurt zodat ze de put snel kunnen dichtgooien en ze naar binnen kunnen. Eigenlijk hoop ik hetzelfde. 'Grafdelver, een job als een ander,' denk ik en ik moet er warempel nog even om glimlachen.

Buiten ons kleine groepje is het kerkhof helemaal verlaten, wie zou het trouwens in zijn hoofd halen om met dit weer op een kerkhof rond te hangen. Hoewel ik een eindje verderop, onder de bomen toch iemand zie staan in een grijze regenjas. Ik kan het gezicht niet goed zien, toch lijkt die het gebeuren hier nauwgezet op te nemen. Als ik naar hem kijk

doet hij alsof hij met zijn gsm bezig is maar als ik de andere kant opkijk, is zijn aandacht toch weer op ons gericht. Wat doet die rare snuiter daar. Kent hij moeder misschien en was hij te laat voor de ceremonie? Als dat zo is, zou hij toch gewoon hier aan het graf kunnen komen staan. Veel tijd om hierover na te denken heb ik niet.

Gladderds trawanten laten de kist langzaam zakken. Hijzelf zal daar geen vinger naar uitsteken, zou zonde zijn van zijn gemanicuurde handjes.

Met een klein schopje gooi ik wat zand op de kist.

‘Vaarwel mams,’ mompel ik. Ik voel niets, we hadden al heel lang geleden afscheid genomen.

Ik sta een beetje opzij terwijl de andere mensen, die meegekomen zijn, een laatste groet brengen aan moeder. Mijn hoofd voelt leeg aan. Ook al had ik, door haar dementie, al jaren geen contact meer met moeder toch voelt het onwezenlijk aan, nu ze er niet meer is.

Telkens ik de doffe plof hoor wanneer een schepje zand op de kist gegooid wordt, is het of ik een dreun met een hamer in mijn hoofd voel. Die plof heb ik eerder gehoord. Hoelang is het geleden sinds de begrafenis van mijn broertje? Ik zie terug dat witte kistje, nauwelijks ter grootte van een sinaasappelkrat. Toen moeder dat eerste schepje aarde op het kistje gooide, ben ik krijsend weggelopen. Ik weet niet meer hoe dat zo kwam. Ik was nog een kleuter toen hij op éénjarige leeftijd aan wiegendood gestorven is. Het beeld van het witte kistje en het geluid van de aarde die erop viel, komen me nu haarscherp voor de geest. Waarom heb ik sindsdien nooit meer aan hem gedacht? Waarom werd er thuis over broertje nooit gesproken?

Ik heb geen tijd om hierover nog verder na te denken want de oudjes uit het rusthuis komen me nog condoleren en sterkte toewensen. Sterkte voor wat eigenlijk. Ik voel geen pijn, er komen geen tranen, enkel het hol gevoel. De wezenloze plant in haar zetel, was moeder niet. Haar leven was al lang geleden afgelopen.

‘Uiteindelijk is alles nog heel snel en onverwacht gegaan,’ zegt Suzanne als ze wat later op me toekomt.

‘Inderdaad. Die longontsteking heeft snel toegeslagen,’ antwoord ik afwezig.

‘Kan je deze week eens langskomen, dan kunnen we nog wat formaliteiten regelen en kan je ook haar persoonlijke spullen meenemen.’

‘Ja, dat moet lukken’ antwoord ik verstrooid.

Ik kijk rond doch ik zie de persoon met de grijze regenjas niet meer. Ik zal me wel iets verbeeld hebben.

Nu iedereen weg is sta ik nog even bij het graf waar de grafdelvers zo hun klus klaren. Die hebben het ook gehad met de regen. Daarna ga ik in mijn eentje terug naar de parking. Net voor ik in de auto stap, komt Gladderd naar mij toe en geeft me met gemaakte nederigheid een brief. 'Hier is nog een kaartje dat een dame me op het kerkhof overhandigde.'

'Een dame op het kerkhof?'

'Ja, een dame met de grijze regenjas. Zij kende u, zei ze, maar wilde u niet storen. Daarom heeft ze mij dit kaartje gegeven om het aan u te overhandigen.'

'Eh, dank je wel.'

'Zonder dank. Daarvoor zijn we er. Om in alle discretie te zorgen voor een perfecte service.'

Zonder nog één woord te spreken, draait hij zich op zijn dure hakken om en stapt naar de ceremoniewagen.

Ik kijk verwonderd naar de grijze enveloppe zonder enige indicatie. Ik draai de enveloppe om en haal er een stuk papier uit. Het is helemaal geen rouwkaartje wel een vergeelde bladzijde die uit een of ander boek is gescheurd. Wie geeft nu zo iets af? Het lijkt wel een pagina uit een oud schoolboek. Op bladzijde 74 staan wat formules en tekeningen van een cirkel en aan de anderen kant vind je hoe je de inhoud van een bol berekent. Ik weet nog precies hoe ons rekenboek uit de lagere school eruitzag. Er stonden gelijkaardige tekeningen in en ik ken de formules nog perfect uit het hoofd. Onze meester moet die formules er écht wel ingehamerd hebben want zo dikwijls heb ik ze later niet meer nodig gehad.

Ik wil het papier weggooien, bedenk me, vouw het blad netjes op en steek de grijze omslag in mijn portefeuille.

Thuisgekomen, loop ik rusteloos rond in huis. Wat doet een mens op de dag dat zijn moeder begraven wordt? Onwillekeurig denk ik weer terug aan de begrafenis van mijn broertje. Het witte kistje, de doffe plof van de aarde. Deze dag brengt alles weer naar boven wat al jarenlang vergeten was.

De namiddag verglijdt veel te langzaam. Ik giet me een flink glas gin in, voeg er een blokje ijs aan toe en ga voor het raam naar buiten kijken. De winterse tuin ligt er triest bij. Een eenzame kraai huppelt rond over het verzopen gazon. Hij houdt even op en kijkt in mijn richting.

‘Het is geen weer om buiten te zijn, hé kerel,’ denk ik. De zwarte vogel draait verstoord zijn kop weg en wandelt verder. Die wil met mij niks te maken hebben.

Ik mis de warme zomeravonden als ik op het terras kan genieten van het ondergaan van de zon en de vogels een voor een stilvallen en gaan slapen tot alleen de wind nog overblijft en zachtjes in de bomen ritselt. De winter maakt me melancholisch en een druilerige dag als vandaag draagt daar alleen maar toe bij. Mijn gedachten drijven met de grijze wolken naar de dame in regenjas. Waarom heeft zij in godsnaam die enveloppe niet zelf afgegeven? Wilde zij niet herkend worden of is ze een flauwe grappenmaakster? Ik ga terug naar de hal en kijk in mijn portefeuille. Ik heb me niets verbeeld, de brief zit er nog.

Hoofdstuk 2

‘Goedemorgen’ Met een koele glimlach schudt Pierre me de hand, ‘fijn dat je zo vlug kon komen. Kom binnen.’ Hij opent de dubbele deur en laat me voor gaan in het ruime bureau. Ik trek mijn kletsnatte jas uit, hang die aan de kapstok naast de deur en neem plaats in een van de lederen zetels.

Ik had een ietwat oubollig interieur verwacht met zware massieve eiken meubelen volledig in de stijl van het oude herenhuis waarin het notariaat gevestigd is. In tegenstelling daarvan kom ik in een heel moderne kamer. De eerste indruk is die van een koele zakelijkheid, net zoals Pierres glimlach daarnet. Voor de matglazen bureautafel staan twee zwarte Le Corbusierzetels. De wand links is tot aan het hoge plafond bekleed met boekenkasten, eveneens uit glas en zwart metaal. Het dressoir uit kersenhout met daarop een prachtig art nouveau beeld van twee dansende vrouwen, de zachte ledverlichting in het plafond en het glimmend parket geven aan het geheel een subtiele balans tussen zakelijkheid en huiselijkheid.

Pierre ziet hoe ik de kamer in mij opneem.

‘Bevalt het jou een beetje?’

Ik knik bevestigend. Een notariaat is geen armoedige bedoening.

‘Koffie?’

‘Ja, graag’

‘Melk, suiker?’

‘Enkel wat melk is ok.’

Pierre neemt de telefoon en vraag tweemaal koffie met melk.

Ik kijk de neef van moeder aan maar bespeur heel weinig gelijkenissen met haar. Moeder leek sterk op haar zus Emma maar Pierre heeft meer trekken van zijn vader. Afgezien van de korte ontmoeting tijdens moeders begrafenis, is het een hele tijd geleden dat ik Pierre nog gezien heb.

Als de bediende die de koffie bracht de kamer verlaat, steekt mijn neef onmiddellijk van wal. ‘Ik kan eigenlijk vrij kort zijn. Je ouders waren gehuwd met volledige scheiding van goederen, dat betekent dus dat de volledige erfenis van je moeder jou toekomt. Dat maakt het ook gemakkelijk want daarom moest er geen onderzoek naar je vader verricht worden. Ik ga ervan uit dat je de erfenis van je moeder niet verwerpt en dat je ze aanvaardt.’ Pierre vraagt

dit met ijskoude, bijna mechanische stem en een onverschillige blik in zijn ogen. Wellicht moet hij dit soort vragen stellen.

Ik knik zonder goed te begrijpen wat het allemaal betekent. Ik weet dat moeder over een beetje spaarcentjes beschikte en dat ze geen schulden had, van waar die vraag dan? Waarom moest ik per se naar hier komen. Dit had toch even goed over de telefoon gekund. Pierre opent een pastelkleurige map en haalt er een aantal documenten uit die hij voor mij op tafel legt.

‘Je moeder had bij deze bank al heel lang een aandelenportefeuille. Ongeveer vijfendertig jaar geleden heeft ze een pak aandelen bij de bank in bewaring gegeven. Vooral van mijnbouwbedrijven in Afrika. Volgens de bank moet de portefeuille, aan de huidige beurskoersen, zowat een klein anderhalf miljoen waard zijn.’

Ik kijk de notaris een beetje onnozel aan, maar zijn gezicht staat te ernstig om in lachen uit te barsten.

‘Je wist dit blijkbaar niet, ‘merkt hij grinnikend op. Hij geniet duidelijk van mijn verwarring.

Als ik een beetje van mijn verbazing bekomen ben, vraag ik hem: ‘Van waar kwam al dat geld?’

Ik ben thuis nooit iets tekortgekomen maar het geld werd er niet over de balk gegooid. Elke uitgave werd zorgvuldig overwogen en wat niet strikt nodig was, werd gewoon niet gekocht. Eén uitzondering waren onze jaarlijkse vakanties. Dan mocht het wel iets kosten. Aan die vakanties heb ik dan ook de mooiste herinneringen behouden. Vooral die reis naar de Tenerife. We werden er verwend alsof we koningen waren. Voor de rest van het jaar leefden we heel zuinig.

‘Hoe kwam ze daaraan? Zo rijk was moeder toch niet,’ herhaal ik mijn vraag

‘Daar kan ik jou geen antwoord op geven, dat zal je aan de bank moeten vragen. Hoewel ik betwijfel of zij het weten. Jouw moeder had die aandelen lang voor de overheid regels vastlegde om witwaspraktijken op het spoor te komen. In die tijd werd er niet gevraagd waar het geld vandaan kwam als je aandelen wilde kopen. Je had een pak geld, ging naar de bank en daar kocht je aandelen. Zo simpel was dat toen.’

‘Vijfendertig jaar geleden, dat is ongeveer tijdstip waarop vader vertrok. Weet mijn vader hiervan?’

‘Zoals ik daarnet zei, heb ik geen onderzoek naar je vader gedaan omdat hij helemaal geen erfgenaam is,’ antwoordt hij ijzig.

‘Misschien was het zijn geld wel,’ probeer ik.

‘Neen.’ Het woord knalt als de zweep van een dierentemmer. Pierre kijkt me strak, bijna dreigend, aan. ‘Die aandelenportefeuille staat op naam van jouw moeder. Je vader staat hier helemaal buiten. Daar kan ik heel formeel in zijn.’

De dierentemmer heeft de zaak perfect onder controle.

Het duizelt een beetje in mijn hoofd. Ik kan niet verklaren waar ineens de idee vandaan komt dat vader hier iets mee te maken zou kunnen hebben. Het is zelfs alsof die onbekende man de centrale rol speelt, alleen zie ik niet hoe.

‘Heeft moeder in de loop van de jaren nog aandelen bijgekocht?’

‘Voor zover ik uit de staat van de portefeuille kan zien, is het bij een éénmalige transactie gebleven.’

‘Bizar.’

‘Inderdaad, zeer bizar,’ antwoordt Pierre. In zijn stem klinkt een beschuldigende ondertoon als wil hij zeggen dat de hele zaak met een vies randje omhuld is. Ik kijk hem aan, maar kan op zijn gezicht niets aflezen. Weet hij of zijn vader, de oude notaris, er meer van af?

Wellicht zie ik spoken. Misschien heeft moeder op een bepaald moment een erfenis gehad of gewoon gewonnen bij de lotto of, ja, weet ik veel. Er zijn zoveel mogelijkheden. En toch lijken die opties een na een onvoldoende uitleg voor die hoop geld!

‘Dus laten we eens kijken wat er verder moet gebeuren.’ Pierre haalt me uit mijn overpeinzingen en geeft vervolgens uitleg hoe de erfenis verder afgehandeld kan worden. Het klinkt allemaal nogal technisch en ik vraag hem daarom om het hele dossier in handen te nemen en ervoor te zorgen dat alles in orde komt. Hij is de notaris van de familie en ik heb op dit moment geen zin om me bezig te houden met een administratie waar ik toch niets van begrijp. Even later verlaat ik het cleane bureau en sta ik weer op straat.

Ik moet even bijkomen. Ik zit een tijdje wezenloos voor me uit te staren voor ik de auto start en naar de Grauwe Hondt rij. Het café is nog zo goed als leeg. Mariette ontvangt me glimlachend: ‘Het lijkt wel alsof je vandaag iets straffers nodig hebt.’

‘Nee, een latte macchiato is voldoende,’ antwoord ik enigszins afwezig, ‘en we moeten nog afrekenen van vorige keer.’

Als Mariette de latte voor me op tafel zet, zegt ze: ‘Die rekening is al betaald.’

‘Hoe zo. Is Philippe komen betalen?’

‘Nee, het was Philippe niet. Het was een wat oudere dame die wellicht gehoord had dat je je portefeuille niet bij had. Toen je buiten was, is die naar Berthe gegaan en heeft zij de rekening betaald. Zij kende jou en zou het geld wel terugkrijgen.’

‘Wie was die dame?’

‘Ik ken haar niet. Ik kan me niet herinneren dat zij hier ooit eerder geweest is.’

‘Hoe zag ze eruit?’

‘Heel gewoon. Zoals ik al zei een wat oudere dame. Ik heb haar eigenlijk niet goed bekeken want zij was met Berthe aan het afrekenen. Zij stond met haar rug naar me toe. Wat me wel opviel was dat ze een ietwat ouderwetse grijze regenjas droeg.’

‘Een oudere dame in een ouderwetse grijze regenjas, zei je?’

‘Ja, het regende dus daar is niets abnormaals aan hé.’

‘Mariette, ik ken die dame helemaal niet. Als zij nog eens terugkomt, wil je dan haar naam en haar telefoonnummer vragen. Dan kan ik haar het geld teruggeven.’

‘Mariette, een pintje,’ roept iemand achter in het café.

‘Ja, ik kom. Een beetje geduld,’ brult ze terug.

‘Oké, ik laat je iets weten als ze nog eens langskomt, schat. Ik zorg voor je date. Laat dat maar aan Mariette over,’ zegt de bazin lachend waarop ze vertrekt om de andere klant zijn pintje te tappen.

Dit begint toch wel al te gek te worden, denk ik. Ik krijg net te horen dat ik anderhalf miljoen erf en daar bovenop worden mijn caférekeningen betaald door een wildvreemde dame die voor het eerst in de Grauwe Hondt komt.

Ik scheur de verpakking van het koekje open. In het schuim van de latte is een koffiehartje gemaakt. Ik heb dat thuis ook al eens geprobeerd maar het lukt me nooit. Met spijt duw ik de lepel in het hartje en roer de koffie om. Ik probeer de gebeurtenissen van de laatste dagen op een rijtje te zetten. Het plotse overlijden van moeder, de avond in de Grauwe Hondt met de vreselijke kater, de begrafenis met de vreemde dame in een grijze regenjas, Gladderd die mij een enveloppe geeft van die onbekende met een bladzijde uit een meetkundeboek, het bezoek aan de notaris daarnet, de erfenis van anderhalf miljoen en nu weer het opduiken van diezelfde dame in een grijze regenjas, want daar ga ik ondertussen toch van uit.

Ik besluit naar huis te gaan en deze keer betaal ik wel.

‘Tot ziens,’ roept Mariette me nog na.

In de gutsende regen loop ik naar de auto. Met mijn handen op het stuur blijf ik besluiteloos zitten. De vraag waar moeder zoveel geld vandaan heeft, blijft me achtervolgen. Er is iets met dat geld! Van zo een grote som geld moet toch ergens een spoor te vinden zijn. Toeval of niet koopt moeder al die aandelen in één keer rond de periode dat vader verdwijnt. Waren mijn ouders betrokken bij stinkende zaakjes? Is hij daarom verdwenen? De stortvloed aan vragen kolkt door mijn kop.

Ik moet denken aan een voorval acht jaar geleden. Moeder kreeg hevige pijn in de buik en begon tegelijk snel gewicht te verliezen. De huisarts liet haar bloed en stoelgang controleren en de resultaten van de testen waren niet geruststellend waardoor de arts moeder doorverwees naar een oncoloog. Er volgde nog een hele resem testen in het ziekenhuis. De uiteindelijke diagnose was: pancreaskanker. Een paar dagen later al zou moeder geopereerd moeten worden. Volgens de chirurgen was het een behoorlijk riskante operatie met mogelijke complicaties. De avond voor de operatie zat ik op de rand van haar ziekbed. Ik vond dat ze toen heel sereen was. Ik wist niet of ik in haar situatie even rustig zou gebleven zijn.

‘Jongen,’ zei ze, ‘in de lade van het nachtkastje ligt een brief voor jou. Die mag je alleen openen in geval er iets ergs met mij zou gebeuren. Je weet dat de artsen gezegd hebben dat de operatie niet zonder risico is. En ik ben ook al zo jong niet meer.’

‘Mams, je bent amper vierenzestig,’ had ik tegengeworpen, ‘en je bent sterk. Je bent nooit ziek geweest.’

‘Dat weet ik, jongen,’ had ze geantwoord, ‘je weet maar nooit. Je moet me beloven om de brief niet te openen zolang ik leef. Pas na mijn dood mag je hem lezen. Beloof het me.’

‘Ja mams, dat beloof ik,’ antwoordde ik aarzelend. Ik heb de brief uit de lade genomen en in mijn jaszak gestoken.

De operatie verliep gunstig en een paar weken later heeft moeder me de brief teruggevraagd. Ongeopend en daar heb ik nu spijt van. Misschien stond er meer informatie in over mijn vader of mijn broertje of over het geld of de aandelen. Het was in ieder geval belangrijke informatie. Toen moeder korte tijd later begon te dementeren heeft ze met geen woord meer over de brief gerept. Bij het leegmaken van haar woning, toen ze verhuisde naar het rusthuis, heb ik die bewuste brief niet gevonden hoewel ik er toen ook geen aandacht meer aan geschonken heb.

Ik loop mijn herinneringen aan moeder verder door en probeer enige aanwijzing te vinden. Mijn gedachten lijken in een cirkeltje rond te lopen. Een aanknopingspunt hoe moeder aan zoveel geld is geraakt, vind ik niet. Van al die jaren dat we met zijn tweetjes samen hebben gewoond, kan ik me geen enkel voorval voor de geest halen dat enig licht op de zaak kan werpen. Ook toen ik het huis uit was, bleef ze haar sobere leefwijze behouden. Toen ik alleen ging wonen, heeft ze me zelfs op het hart gedrukt om mijn geld goed te beheren. Even word ik kwaad als ik denk hoe zij op een berg geld zat terwijl ik bij haar heb geleend om een paar noodzakelijke spullen zoals een wasmachine en een diepvriezer aan te schaffen. 'Je moet me die centen wel terugbetalen hé jongen,' had ze gezegd, 'want je moedertje heeft het ook niet breed.' Anderhalf miljoen, moeder!

Ik rij naar huis. Het huis is gebouwd eind van de vorige eeuw en het is een woning zoals er zoveel zijn uit die periode. Het is een halfopen woning met een aangebouwde garage., rommelkot is wellicht een beter woord. Mijn auto staat daardoor steeds op straat.

Om een of andere duistere reden werd de straat nooit doorgetrokken en loopt ze dood op een paar weiden waar in de zomer paarden en koeien staan. Daardoor is er alleen lokaalverkeer in onze straat en is het er lekker rustig wonen, hetgeen helpt om een leuk contact te hebben met de burens, zoals Marie en Bernard mijn bejaarde overburen. Prachtig om te zien hoe de oudjes tijdens hun dagelijkse wandeling, arm in arm over het voetpad schuifelen. Je merkt zo dat die twee mensen mekaar nog doodgraag zien.

Vandaag heeft de postbode niets gebracht. 'Beter zo,' denk ik, 'ik heb al voldoende aan mijn hoofd.'

Door de gedachte aan de postbode, schiet me het verhaal van de brief opnieuw te binnen.

De zolder ruikt naar versleten stof. Op een metalen rek staan de Chiquitadozen die ik gebruikt heb bij de verhuis van moeders spullen. De eerste die ik open maak bevat kleren die ik van haar zeker niet mocht weggooien, die zouden nog van pas kunnen komen. Moeder, anderhalf miljoen! Die doos gaat straks mee naar beneden en dan naar de kledingcontainer.

'Mams, die ga jij niet meer dragen!'

In de tweede doos zit oude administratie. Mijn hart begint sneller te slaan. Misschien vind ik hier aanwijzingen. Oude contracten van de brandverzekering, belastingaangiftes, rekeningen van gas, water en elektriciteit uit de tijd dat je nog geen energieleverancier kon kiezen. Er is niets te vinden waar ik naar op zoek ben. Mijn hoop laait weer op als ik een pak

bankrekeninguittreksels vind, maar die hoop wordt snel de bodem ingeslagen. Ze gaan slechts terug tot ongeveer twintig jaar geleden. Uiteindelijk vind ik niets in deze doos dat enig licht kan werpen op de aandelen.

De derde doos 'bananen' bevat allerhande boeken, een paar jaargangen van het vrouwenblad waarin moeder inspiratie vond voor haar breiwerkjes of voor het kerstmenu. Ik vind ook een dik pak stripweekbladen.

'Ha, hier is mijn trouwste klant,' zei Armand van de krantenwinkel terwijl hij een dikke wolk sigarenrook de lucht in blies. Ik hield van die mengeling van sigarenrook en de geur van krantenpapier en drukinkt. Armand schoof een extra dik exemplaar van mijn stripweekblad over de toonbank. Ik spurt naar huis. In mijn korte broek op de schommel in de tuin landde ik op Omaha Beach. De granaatscherven suisdan door de lucht en de bommen ontploften op elke bladzijde maar ikzelf en mijn helden waren onkwetsbaar. Met ongekende moed vochtten we voor elke meter strand, de Duitsers moesten wijken. Uiteindelijk bereikten we de top van de klif en gaven een paar Duitse soldaten in een zwartgeblakerde bunker zich over. Ik gooi mijn armen in de lucht. 'We hebben gewonnen,' en met een plof val ik van de schommel.

Ik sla het blad weer dicht. Die gaan mee naar beneden, glunder ik, maar dan niet om in de container te belanden. Hopelijk ontbreken er geen nummers.

In de twee overblijvende bananendozen vind ik nog wat huishoudelijke spullen, een oud eetservies, aartslelijke vaasjes, die absoluut niet weg mochten, ... 'Nu dus wel,' denk ik grijzend en dan loopt mijn zoektocht ten einde. Chiquita heeft me geen zier wijzer gemaakt over aandelen of bevatten geen brieven met verloren gewaande geheimen.

Door het zolderraam begint het al aardig te schemeren en een zacht getik kondigt nieuwe regen aan.

Hoofdstuk 3

Ik kies het telefoonnummer van de afdeling van het rusthuis waar moeder verbleef. Gelukkig is het een rechtstreeks nummer want na een onrustige nacht heb ik geen zin om steeds opnieuw doorgeschakeld te worden van het ene toestel naar het andere om dan uiteindelijk te merken dat de verbinding verbroken is. De telefoon aan de andere kant gaat een paar keer over en dan krijg ik een onbekende stem aan de lijn.

‘Suzanne is er inderdaad, een ogenblikje meneer. Ik ga haar halen.’ Aan de andere kant van de lijn hoor ik luid ‘Suzanne’ brullen en dan blijft het stil.

‘Hallo?’

Deze stem herken ik wel.

‘Dag Suzanne, je had me gevraagd om even langs te komen om de spullen van Léontine op te halen.’

‘Ha, jij bent het. Jean Marie had je naam niet goed verstaan, dus ik wist niet wie er belde. Ik ben hier tot drie uur vanmiddag. Lukt het om voor die tijd te komen?’

‘Geen probleem. Ik kan nu onmiddellijk langskomen als je wil. Ik heb vandaag niets speciaals om handen.’

‘Vanochtend nog?’

Een korte aarzeling.

‘Natuurlijk kan dat. Tot straks.’

Ik duw de telefoon uit. ‘Lukt dat voor jou?’ Ik heb de hele dag tijd. Ik moet pas volgende week terug gaan werken. Hoe sneller ik de praktische zaken achter de rug heb hoe beter. Ik heb er eigenlijk geen flauw benul van welke spullen er van moeder nog in het rusthuis zijn.

De wind is fel aangewakkerd en de regenwolken scheren door de lucht als ik in de auto stap. Ik moet dringend de ruitenwissers vervangen, merk ik. Telkens ze over en weer gaan trekken ze vieze strepen op de voorruit. Misschien loop ik straks wel even langs de doe-het-zelf zaak voor een nieuw stel. Ruitenwissers vervangen is zowat het enige dat ik zelf kan doen aan mijn auto, al de rest laat ik over aan Amin. Hij was de eerste gekleurde jongen op onze lagere school en verstond geen woord Nederlands toen hij bij ons belandde. Het eerste dat hij van onze taal leerde, was ‘godverdom.’ We werden snel vriendjes en zijn dat gebleven ook al liepen onze levens later uit elkaar. Hij ging naar de technische school voor automechanica en ik ging naar het college in de stad. In het begin probeer je contact te

houden maar stilaan verwatert dat. Maar in mijn gedachten bleef Amin toch ergens hangen. Vijf jaar geleden werd een paar straten verderop garage Amin geopend. Een Amin die een garage opent, dat kon alleen dé Amin zijn. Het werd een blij weerzien alsof wij elkaar nooit kwijt waren geraakt.

‘Godverdom, jij bent het,’ zei hij met een grijns op zijn gezicht toen ik de eerste keer in de garage een kijkje ging nemen.

Ik parkeer de wagen op de lege bezoekersparking voor het rusthuis.

‘Beste bezoeker, zorg ervoor dat onze residenten de afdeling niet kunnen verlaten a.u.b. Bedankt voor uw medewerking,’ staat er op een geplastificeerd A4-tje aan de ingang.

De schuifdeur gaat automatisch open en ik neem de lift naar de derde verdieping.

Ik vond altijd dat hier niet de typische geur van een rusthuis hing maar nu dringt de lucht van verschaalde urine gemengd met Detol in mijn neus. Wil ik hier ooit zelf terechtkomen? Veel tijd om hierover na te denken heb ik niet.

In de verpleegdienst zit Suzanne voorovergebogen over een aantal dossiers.

‘We zijn meer boekhouders geworden dan verpleegkundigen,’ ontvangt ze me met een stralende glimlach. Ik heb Suzanne nooit echt goed bekeken. Nu valt het me op hoe aantrekkelijk ze is. Haar leeftijd is moeilijk te schatten, ik denk midden de dertig maar het zou ook kunnen dat ze er een paar jaartjes jonger uitziet dan dat ze in werkelijkheid is.

‘Gaan we ineens naar de kamer van je moeder,’ vraagt ze kordaat. Ze kijkt me vriendelijk aan met haar ijlblauwe ogen die me doen denken aan een bergmeertje dat ik een paar jaar geleden, tijdens een wandeling in de Alpen zag. Ik staar haar aan, misschien iets te uitdrukkelijk om nog beleefd te zijn, maar ze slaat haar blik niet neer en kijkt vrijpostig terug.

‘Staan we hier nu te flirten,’ gaat het door mijn hoofd. Ik maak me los uit haar ogen.

‘Ja, laat ons maar gaan kijken hé,’ antwoord ik.

Ze loopt voor me uit, zich blijkbaar heel goed bewust dat ze best sexy is in haar witte uniform.

De kamer beloert me argwanend. Het bed van moeder is leeg. De lakens en de groene bedsprei zijn verdwenen.

‘Neem je tijd. Ik weet dat dit niet evident is,’ zegt Suzanne.

Voor haar is dit niet nieuw. Er overlijden hier wel regelmatig oudjes. Er overvalt me een hol gevoel; wat doe ik hier eigenlijk? Wat moet ik met de spullen van moeder? Ik wil eigenlijk helemaal niets meenemen van haar. Toch durf ik niet zomaar weglopen.

‘Mag ik,’ vraag ik pro forma en ik wijs op moeders kleerkast.

‘Natuurlijk, ga je gang.’

Kleren van moeder die wil ik alvast niet. ‘Kunnen jullie iets doen met die spullen?’

‘Normaal geven we kleren van onze residenten niet aan anderen door.’

Residenten. Er wordt zorgvuldig vermeden om over patiënten of bejaarden te spreken.

Residenten klinkt meer als in een hotel of in een vakantiehuis.

‘Ik kan wel aan onze directeur vragen of we een paar kleren aan Sylvia kunnen geven. Die heeft het niet breed en van haar familie is er geen hond die naar haar omkijkt,’ gaat Suzanne verder.

‘Dat zou fijn zijn. En als het niet mag dan ...’

‘Dan laat ik ze wel ophalen door de kringwinkel. Check wel of er geen waardevolle voorwerpen in de zakken steken.’

Dus begin ik aan een forensisch onderzoek van moeders kleren. Ik vind helemaal, zoals ik verwachtte, niets in haar zakken, zelfs geen zakdoek. Moeder was altijd heel precies met haar kleren en blijkbaar is ze dat tot op het laatste gebleven. Kleren die uit de was kwamen moesten netjes gestreken worden of op klerhangers opgehangen worden. En kleren die gedragen waren gingen nooit in de wasmand voordat gecontroleerd werd of de zakken leeg waren. ‘Zo moet je nooit naar je spullen zoeken.’ Dat was haar devies.

Neen, uit de kleerkast hoef ik echt niets. Even twijfel ik als ik het bonthoedje met de kleine veertjes zie. Dat zette mams steevast op als ze de stad in trok om te gaan winkelen. Maar wat doe ik met een dameshoedje van meer dan vijftig jaar oud? Moeder had het gekocht met haar allereerste loon, heeft ze me ooit eens toevertrouwd. Het is dus eigenlijk een antiek dingetje. Ik denk zelfs dat ik ooit een foto van mams gezien heb toen ze als jonge twintiger, arm in arm met mijn grootmoeder, over de straat stapte met precies dat hoedje op. Moeder en bobonne zetten er stevig de pas in, en allebei hadden ze een blik in de ogen alsof ze de wereld gingen veroveren. Moeder was in haar jeugd een stralende verschijning en ze heeft heel lang dat jeugdige uiterlijk bewaard, maar op een bepaald moment haalt de tijd je in.

Geen idee waar die foto van moeder met bobonne zou kunnen zijn. Het doet er ook niet toe. Uiteindelijk besluit ik om het hoedje mee te nemen. Voor de rest ligt er in de kleerkast niets waar ik enige band mee voel.

Ik kijk de kamer rond. Aan de muur hangt een reproductie met een wenend kinderkopje, dat je op elke rommelmarkt vindt. De prent stelt eigenlijk niets voor en de kleuren zijn al fel verbleekt. Het is niks waard, weg dus.

Van de bloemstukjes op de vensterbank, die moeder tijdens de recreatie heeft gemaakt, staan de verwelkte bloemen er triest bij. Moeder wilde absoluut niet dat ik de bloemstukjes weggooide want ze had ze gemaakt voor haar beste vriendin als die volgende keer op bezoek kwam. Ze besepte niet dat die beste vriendin al een jaar dood was. Die verdroogde troep laat ik hier. De lege potjes kunnen ze hergebruiken tijdens de volgende sessie bloemschikken.

Op het dressoir staat naast de pendule de enige foto die er in de ganse kamer te vinden is. Moeder samen met mij toen ik een jaar of zeven was. Misschien wel genomen op de dag van mijn eerste communie. Die gaat wel mee, hoewel hij straks wellicht ergens op zolder verzeild geraakt tot er ooit iemand mijn huis moet leegmaken omdat ik er ook niet meer ben. Ik leg de foto naast het hoedje op het lege bed.

De kleine pendule. Ik neem ze op om ze wat beter te bekijken. 'Junghans Deutschland' staat in zwierige letters op de koperen wijzerplaat. De wijzers zijn blijven hangen op drie uur veertien.

'Van harte gefeliciteerd. Tante Emma en nonkel Alphonse' staat op de achterkant gegraveerd met daaronder een datum die duidelijk maakt dat het om een huwelijgscadeau voor mijn ouders ging. Een huwelijgscadeau, daar had ik nooit bij stil gestaan. Die pendule hoorde bij ons huis net zoals moeder er zelf bij hoorde. De link met vader heb ik nooit gelegd.

'Werkt ze nog,' vraag ik aan Suzanne.

'Ik geloof het wel. Natuurlijk is ze de laatste weken niet meer opgewonden. Of ze nog accuraat de tijd aangeeft, daar ben ik niet zeker van. Op de verpleegdienst heb ik een enveloppe met daarin de sleutel alsook de andere voorwerpen uit haar nachtkastje. Die enveloppe moet ik jou straks zeker meegeven.'

De pendule neem ik mee. Ik hoop echt dat ik ze thuis terug aan de praat krijg. Ik kan me haar melodietje nog zo voor de geest halen. Op het kwartier gaf de klok één extra slag, op het

half uur twee, op het kwartier voor het uur driemaal en op het uur gaf ze evenveel slagen als het uur aangaf. Alles in de verleden tijd. Bij moeder in de voltooid verleden tijd.

Voor de rest is er in de kamer niets dat mijn interesse kan wegdragen.

‘Ik neem alleen de pendule, het hoedje en deze foto,’ zeg ik tegen Suzanne, ‘al de rest mag weg naar de Kringwinkel. Doe met de kleren dus zoals afgesproken.’

‘Prima. Ik zorg dadelijk dat de kringwinkel de boeken en de andere spullen komt ophalen. En dan geef ik je op de verpleegdienst de enveloppe met de kleine waardevolle voorwerpen.’

Ik neem de grijze enveloppe in ontvangst en zonder erin te kijken, teken ik voor ontvangst. Suzanne geeft me een lege kartonnen doos van luiers voor volwassenen om er moeders spullen in te stoppen.

‘Bedankt voor de goede zorgen.’ Ik weet me zelf niet goed een houding te geven. Waarom ben ik zo nerveus? Ik kijk nog een laatste maal om naar de lege gang.

‘De code om buiten te gaan is recent veranderd. De nieuwe code vind je op een plaatje naast de deur. Als je aan iets denkt of als je graag nog eens wil praten, bel dan gerust,’ zegt Suzanne en steekt me de hand toe. Een hand zonder ring. Verpleegkundigen dragen nooit juwelen. Te gevaarlijk om patiënten, ik bedoel residenten, te verwonden.

‘Ja, waarom niet. Misschien moeten we inderdaad nog eens bijpraten want uiteindelijk heb jij moeder de laatste maanden beter gekend dan ikzelf. Misschien tot ziens en nog eens bedankt,’ antwoord ik mat voor ik me omdraai en naar de lift stap. Ik voel Suzannes ogen in mijn rug priemen maar ik wil me niet omdraaien. Het laatste wat ik hoor is dat ze een collega vraagt om de overvloedige zaken van moeder te laten ophalen.

‘Beste bezoeker opgelet. Zorg ervoor dat onze residenten niet de afdeling verlaten a.u.b. De code om de deur te openen is 0314. Bedankt voor uw medewerking.’

De code is hetzelfde als het nummer van de kamer van moeder. ‘Gelukkig heeft ze dat niet beseft want dan waren ze moeder vast een aantal keren kwijt geweest,’ glimlach ik.

De laatste maanden wilde ze steeds met mij terug naar huis en dan kon ze heel verdrietig worden als ze niet mee naar buiten mocht. Ze volgde me dan met haar rollator tot aan de deur van de lift.

‘Nee mams, je mag niet mee naar beneden.’ Dat begreep ze niet. Ik zag toen de omfloerste pijn van het niet-begrijpen in haar ogen. Wellicht dacht ze dat ik niet meer van haar hield en

dat ze daarom niet mee mocht. Wat gaat er allemaal voor ijl verdriet schuil in het lege hoofd van een demente?

Als ik bij het buitengaan nog eens naar boven keek, stond ze steevast naar mij op de uitkijk. Ze zwaaide echter nooit meer terug. Op dat moment was ze al ondergegaan in haar eigen kleine wereldje en was ze reeds vergeten dat ik op bezoek geweest was.

Ik druk 0-3-1-4. De schuifdeur gaat geruisloos open en toe. De regen slaat me in het gezicht. Ik knoop mijn jas toe en hol naar de auto. De doos met moeders spullen plof ik op de achterbank. Ik kijk nog een allerlaatste keer naar boven. Verwacht ik nu écht om moeder daar toch te zien? Er staat een vrouw naar beneden te staren. Even bekruipt me het gevoel dat ik dat silhouet onlangs nog ergens gezien heb. Als ik nogmaals omhoog kijk, is er niemand meer. Het was vast inbeelding. Ik start de wagen en verlaat de parkeerplaats. Zou ik even tot bij Amin gaan want de auto moet dringend in onderhoud, dat is er de laatste maanden door de situatie met moeder niet van gekomen. Ik doe het toch maar niet en besluit om rechtstreeks naar huis te rijden.

De Dolce Gusto laat de koffiemok vollopen met heerlijke verse koffie. Het is een lichtblauwe kop met kleine roze biggetjes die door elkaar heen tolleren. Ik sta zelden stil bij het feit dat, ook gewone eenvoudige gebruiksvoorwerpen gedesigned moeten worden voor ze in massa geproduceerd worden. Iemand heeft dus op een computer of aan een tekentafel gezeten om deze mok te ontwerpen. Iemand die vond dat de kleur lichtblauw moest zijn en dat er een serie roze varkentjes bij hoorde. De ontwerper heeft eerst moeten beslissen hoeveel varkentjes erop moesten komen. Daarna heeft hij elk biggetje op een welbepaalde plaats gezet in een welomschreven positie. Elk diertje heeft een eigen mimiek en moest exact even groot zijn als de anderen. Hoelang is iemand hiermee bezig geweest vooraleer hij het ontwerp door zijn chef liet beoordelen? Die heeft hem wellicht nog een paar keer teruggestuurd om correcties aan te brengen. Misschien was de designer begonnen met rode papegaaien in plaats van roze biggetjes en vond zijn chef die vogels maar niks. Maak je op school bewust de keuze: 'Ik ga lichtblauwe koffiemokken ontwerpen met roze biggetjes erop.'

Met een droge klik sluit Gusto zijn productieproces af. Een klein scheutje koffiemelk erbij en dan ga ik behaaglijk in de zetel zitten. Een open keuken is leuk maar ik moet ze dringend opruimen. Dat zal voor een andere keer zijn. Ik heb geen zin vandaag. Nu wil ik genieten van

mijn koffie terwijl ik de post bekijk die ik mee naar binnen heb genomen. Een paar reclamefolders, een kaartje van de overburen met medeleven. Dan neem ik de map met kaartjes die Gladderd in de brievenbus heeft gestopt. Veel zijn het er niet. Er is een kaart van kantoor met de handtekening van de meeste collega's erop. Onderaan heeft mijn manager met zijn kriegelig handschrift geschreven dat ik gerust enkele dagen vrijaf kan nemen. Dan is er een kaart van de vroegere buurvrouw van moeder en een paar kaartjes van de bewoners van het rusthuis die naar de uitvaart gekomen zijn gisteren.

Er is een apart kaartje van Suzanne bij met een typisch rond vrouwelijk handschrift.

'Op een moment als dit is elk woord een woord te veel. Ik kan enkel in stilte naast je staan.' Ik moet even slikken. Ze was gewoon een verpleegster van de afdeling waar moeder haar laatste jaren heeft doorgebracht, meer niet. Van waar deze vertrouwelijkheid?

'Ik kan enkel in stilte naast je staan.'

Och, dat schrijft ze wellicht aan elke familie als er iemand op haar afdeling overlijdt. Toch leg ik het kaartje apart, de overige gaan de prullenmand in.

Dan schiet me weer die grijze enveloppe met de bladzijde uit het meetkunde handboek in gedachte. Ik ga naar de gang en uit mijn de portefeuille haal ik de omslag met het vergeelde papier. Welke flauwe grap schuilt hierachter en waarom juist op de dag van de begrafenis van moeder? Ik bekijk het papier om en om, in de hoop iets nieuws te ontdekken doch ik vind niets speciaals behalve natuurlijk dat dit geen rouwkaart is. Het getuigt alleszins van weinig goede smaak. Ik neem nog een slok koffie en leg, waarom weet ik niet, het papier bij de kaart van Suzanne. Ik kan me er nog steeds niet toe overhalen om het weg te gooien. Het intrigeert mij. Het lijkt wel alsof het papier me iets wil zeggen, alleen weet ik niet wat.

Ik haal de doos met de spullen van mijn moeder uit de auto en zet ze op tafel.

Eén foto, een hoedje met een veer en een pendule. Is dat alles wat er van iemand overblijft na tweeënzeventig jaar? Wat zal er van mij overblijven na tweeënzeventig jaar?

Ik haal de pendule uit de doos en zet ze op de tafel. Daarna scheur ik de enveloppe met de inhoud van moeders nachtkastje open. Daar ligt hij. Ik herken hem meteen. De sleutel van de pendule. Ik open voorzicht het glaasje vooraan draai de grote wijzer zoveel keer rond tot de wijzers het juiste uur aangeven en dan wind ik de pendule op. Vijfmaal draaien. Niet meer! Onmiddellijk klinkt er getik. Het klinkt zo bekend alsof de pendule hier al de tijd gestaan heeft. Er komt een brede grijns op mijn gezicht. Ze doet het nog. Het lijkt wel alsof door de pendule moeder weer in de kamer aanwezig is.

‘Welkom thuis. Ik ben blij dat je ik je weer hoor,’ zeg ik tegen de pendule.

‘Ik ook,’ fluistert ze terug.

Ik sluit het glaasje vooraan en met een zachte doek en wat boenwas wrijf ik over de houten kast en zo begint langzaam ook de buitenkant terug tot leven te komen. Het lijkt wel alsof de klok dankbaar is voor de voedende werking van de bijenwas. Daarna plaats ik de pendule voorzichtig op het dressoir zodat ik er vanuit de leeshoek naar kan kijken.

Ik ga zitten in de zetel en geniet verder van mijn koffie. Buiten wordt het reeds donker en de schuine stralen van de winterzon, die doorheen de zware wolken filteren, laten de houten pendule nog warmer opglloeien.

De regen die tegen de ruiten klettert, kan me deze keer niet deren. Sinds lange tijd voel ik me weer wat beter in mijn vel. De maandenlange zorg voor moeder, haar plotse dood en het hele gedoe na haar overlijden hebben duidelijk sporen nagelaten. Gelukkig heb ik dus nog een paar dagen om te recupereren vooraleer ik terug aan het werk moet.

Hoofdstuk 3.14

Je merkte aan alles dat de winter eindelijk definitief voorbij was. Ik fietste van het college naar huis toe en genoot van de zon op mijn snoet. De mussen in de hagen langs het kanaal hadden het al net zo naar hun zin. Hun getjilp gaf aan de fietstocht een opgewekt tintje. Ik voelde me in mijn sas. De toets van wiskunde was prima verlopen en het was het begin van het weekend. Met een paar jongens van de klas hadden we morgennamiddag afgesproken in 'De Chantier' onze stamkroeg. Vaste plannen waren er nog niet, wellicht zouden er ook een paar meisjes rondhangen en dan was het altijd leuk. In de Chantier draaiden ze 'onze' muziek. Niet het keiharde lawaai, maar gewoon stevige swingende nummers. De zon gaf al behoorlijk warmte en doordat ik stevig doorpeddelde, liep het zweet in fijne straaltjes langs mijn nek naar beneden. Voorjaarszweet is rap gereed, zeker.

We woonden in een klein huis langs het kanaal even buiten het dorp. Het was een oud witgekalkt boerderijtje met alleen een benedenverdieping met de kleine woonkamer en een keuken. De slaapkamers zaten onder het dak. In de zomer was het daar bloedheet en in de winter had je nooit genoeg dekens op je bed. Toch hield ik van ons huisje. Het was rustig wonen tussen de weilanden langs het kanaal en toch was de stad niet te ver weg. Alleen als ik langs het jaagpad wind op kop had was het behoorlijk hard duwen. Mijn tweedehandsfiets was een zwaar geval met slechts drie versnellingen. Soms was ik jaloers op de jongens van de klas met hun coole mountainbikes. Maar moeder zei dat mijn fiets nog best wat jaren mee kon.

'Dit was tenminste een degelijke fiets, niet zo een geval dat om de haverklap naar de fietsenmaker moest,' zei ze.

Nog een paar maanden en dan was het grote vakantie. Daar keek ik al naar uit, behalve naar de reis met moeder. Een vriendin van moeder had in Tirol een blokhut gehuurd voor een ganse maand en daar gingen we een tweetal weken naar toe. Mams hield van tochten te maken door het hooggebergte. 'Voor jouw leeftijd kan je nog behoorlijk mee,' plaagde ik haar weleens. In mijn hart was ik fier op mijn sportieve moeder. Dit jaar had ik geen zin om twee weken door de bergen te trekken, ik wilde liever met mijn vrienden luieren aan de vijver van het provinciaal domein. Het grootste struikelblok vormde de vriendin van moeder die overal aanmerkingen op had. Het vooruitzicht op twee weken samen met die moeial, waren niet bijster aantrekkelijk. 'Ik kon al best een paar weken alleen thuisblijven,' had dat al